

РЕШЕНИЕ

№ 8872

гр. София, 05.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 62 състав, в публично заседание на 19.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Даниела Гунева

при участието на секретаря Емилия Митова, като разгледа дело номер **11217** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/. Образувано е по жалба, подадена от С. Б., гражданка на У., в качеството ѝ на майка и законен представител на детето М. Б., срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/7956/26.09.2025г. на директора на дирекция "Социално подпомагане" – С..

В жалбата са наведени доводи за незаконосъобразност на оспорената заповед, като постановена в противоречие на материалния закон и целта на ЗСПД. Сочи се, че съгласно чл.32 ал.3 от ЗУБ, чужденец с предоставена временна закрила по ЗУБ има право на социално подпомагане. Детето е записано като ученик за учебната 2025/2026г. Изтъква противоречие на ЗСПД с разпоредбите на Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20.07.2001г. и Конвенцията на ООН за правата на детето. Моли за отмяна на оспорената Заповед, претендира разноски на основание чл. 38 ал.2 от ЗА.

В съдебно заседание, жалбоподателката, не се явява, не се представлява. В писмена молба изразява становище по същество, претендира разноски.

Ответникът по делото - директор на Дирекция "Социално подпомагане" - С., редовно призован, не се представлява. В писмено становище моли за отхвърляне на жалбата и потвърждаване на оспорената заповед, претендира юрисконсултско възнаграждение, прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

Административен съд София-град, III отделение, 62-ри състав, след като се запозна с представените по делото доказателства и взе предвид становищата на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

Между страните не е спорно, че С. Б. е гражданка на У., с предоставен хуманитарен статут. Същата има дете М. Б., с които пребивава на територията на Р България, което също е гражданин на Р У. и е ученик през учебната 2025/2026г. От Б., в качеството ѝ на майка и законен представител на детето, е подадено Заявление-декларация от 25.09.2025г /л. 10 по делото/, с което на основание чл. 10а от ЗСПД е поискано отпускане на еднократна помощ за ученици, записани в първи клас за учебната 2025/2026 година. Представено е удостоверение от съответното учебно заведение.

С оспорената заповед № ЗСПД/Д-С-СЛ/7956/26.09.2025г. на директора на дирекция "Социално подпомагане" – С. , на основание чл. 10, ал. 4 вр. чл. 10а и ал.5 и ал.6 от ЗСПД е отказана еднократна помощ за детето с мотив, че детето е с украинско гражданство и няма сключена спогодба между РБ и Р У. в областта на семейното подпомагане.

При така установената фактическа обстановка, съдът формира следните правни изводи:

Жалбата е подадена в срока по чл. 149, ал. 1 от АПК, от надлежната страна при наличието на правен интерес, поради което същата се явява допустима за разглеждане.

Разгледана по същество жалбата е основателна по следните съображения:

Данните по делото не сочат на допуснати от административния орган съществени нарушения на производствените правила при издаването на акта, предвидени включително в разпоредбата на чл. 4 ППЗСПД. Съобразно чл. 10, ал. 4, във вр. с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказа за отпускането им се извършва със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него лице.

Ето защо, оспореният акт е издаден от компетентен орган, в рамките на неговата компетентност и при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание и при спазване на административнопроизводствените правила.

От изложеното до тук следва, че атакуваната заповед е валиден индивидуален административен акт, по отношение на който не се установяват основанията за оспорване, предвидени в разпоредбата на чл. 146, т. 1 – т. 3 АПК.

Спорът по същество е относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона.

Отказът за отпускане на помощта е мотивиран с разпоредбата на чл. 10а ал.1 от ЗСПД , според който на семействата, чиито деца са записани в първи клас на училище, се отпуска еднократна помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година, когато децата живеят постоянно в страната и не са настанени за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето е мотивиран с разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД, според която право на семейни помощи за деца имат бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на

такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна. Изтъкнато е, че между Р България и Р У. няма спогодба в областта на семейното подпомагане.

Спорът между страните е как трябва да се третират по ЗСПД чужденците, на които е предоставена временна закрила.

Действително по отношение на чужденците разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД предвижда единствено, че семейни помощи се предоставят на постоянно пребиваващите и отглеждащи децата си в страната чужди граждани, ако е предвидено в друг закон или международен договор. ЗСПД не предвижда изрично дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, на които е предоставена временна закрила.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България /ЗЧРБ/ чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/ предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

От данните по делото се констатира, че жалбоподателката е гражданка на У. и може да се ползва от правата и задълженията на чужденец с предоставена временна закрила. С оглед на изложеното в чл. 26, ал. 2 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 1 от ЗЧРБ е регламентирано, че чужденците, които пребивават в страната, имат всички права и задължения според Конституцията, българските закони и ратифицираните международни договори, с изключение на тези, за които се изисква българско гражданство.

Съдът счита за основателни релевираните в жалбата оплаквания на оспорващата, че актът е издаден в противоречие с приложимите материалноправни разпоредби, в това число на съображение 15, изречение второ от преамбюла на Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием /директива 2001/55/ЕО, директивата/, както и на чл. 3, § 2 и чл. 13, § 2 от тази директива. По делото липсва спор, че временната закрила в Република България, от която се ползват оспорващата и малолетното ѝ дете, са предоставени с решение на Министерски съвет в изпълнение на обвързващото за държавите-членки /по аргумент от съображение 14 от преамбюла на директива 2001/55/ЕО, във връзка с чл. 2, ал. 2 ЗУБ/ решение за изпълнение /ЕС/ 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У. по смисъла на чл. 5 от директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила, чието действие е удължено до 4 март 2027 г. /с решение за изпълнение /ЕС/ 2025/1460 на Съвета/, а оттам и че правният им статут на лица с предоставена временна закрила в Република България се регулира не само от приложимото национално законодателство, но и от правото на Европейския съюз /ЕС, Съюза/, в частност – от директива 2001/55/ЕО и Хартата на основните права на Европейския съюз /Хартата/ в съответствие с чл. 51 от нея. В тази връзка следва да се подчертае, че съгласно постоянната практика на Съда на Европейския съюз /СЕС, Съда/ от националните юрисдикции се изисква при прилагане на вътрешното право да го тълкуват, доколкото е възможно, в светлината на текста и целите на съответната директива, за да постигнат предвидения от последната резултат и следователно да спазят чл. 288, ал. 3 от Договора за

функционирането на Европейския съюз /ДФЕС/. Това задължение за съответстващо на директивите тълкуване на националното право всъщност е присъщо на системата на ДФЕС, доколкото дава възможност на националните юрисдикции в рамките на своята компетентност да осигурят пълната ефективност на правото на Съюза, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани /справка – решения на Съда от 29 януари 2026 г., С-291/24, и от 26 юни 2025 г., С-555/23 и С-556/23/. При това, произтичащото за настоящия съдебен състав от принципа за съответстващо тълкуване задължение при това тълкуване всъщност да тълкува и относимите за случая съюзни правни норми, от своя страна налага още на това място в мотивите да се припомни и трайно установеното в практиката на СЕС разбиране, че при тълкуване на правото на Съюза винаги следва да се вземе предвид, че разпоредбите му са съставени на множество езици, като текстовете на различните езици са еднакво автентични и съответно – текст на правна разпоредба на Съюза на един от езиците не може да служи като единствена основа на тълкуване на разпоредбата или да му се отдава предимство пред текстовете на останалите езици, тъй като разпоредбите на съюзното право трябва да бъдат тълкувани и прилагани еднакво, с оглед текстовете, изготвени на всички езици на Съюза /справка – решение на Съда от 6 октомври 2021 г., С-561/19/. При отчитане на изложеното и обвързващия за настоящия съдебен състав принцип за съответстващо на правото на Съюза тълкуване на приложимото в случая национално право, съдът приема, че при пълно игнориране на статута им на лица с предоставена временна закрила, а оттам и незаконосъобразно на оспорващата и малолетното ѝ дете е отказано предоставянето на предвидената в чл. 10а, ал. 1 ЗСПД еднократна помощ, при това с единствения изтъкнат от органа мотив в процесния акт, че са гражданки на У., с която Република България няма сключена спогодба за предоставянето на такава помощ. Мотивите на съда, обусловили така формирания извод, са следните:

По аргумент от съображение 15 от преамбюла на директива 2001/55/ЕО формулираните в директивата задължения на държавите-членки по отношение на условията за прием и пребиваване на лицата, ползващи се с временна закрила трябва да бъдат справедливи и да предоставят адекватно ниво на защита на тези, които се нуждаят от нея, а съобразно съображение 16 от същия преамбюл във връзка с отношението към лицата, ползващи се с временна закрила по директива 2001/55/ЕО, държавите-членки са обвързани от задълженията, произтичащи от инструментите на международното право, по които те са страна и които забраняват дискриминация. Според чл. 14, § 1 от директива 2001/55/ЕО държавите-членки предоставят на лицата под [възраст] възраст, ползващи се с временна закрила, достъп до образователната система при същите условия, като гражданите на приемащата държава-членки, а съгласно чл. 13, § 2 от директивата държавите-членки създават разпоредби за предоставяне на помощи от "Социални грижи" на лицата, ползващи се с временна закрила, като средства за съществуване и медицинско обслужване. Следва да се подчертае, че с последната съюзна разпоредба се предвижда не само задължение за държавите-членки да въведат в националното си законодателство правила за предоставяне на помощи на лицата с временна закрила, свеждащи се единствено до средства за съществуване и медицинско обслужване, които в съюзната норма са посочени неизчерпателно и примерно, но и разпоредби за предоставяне на всякакъв друг вид социални помощи, включени в обхвата на системата им за социално подпомагане. Затова по отношение на тълкуването на разпоредбата на чл. 13, § 2 от директива 2001/55/ЕО и същевременно като съобрази, че създадените с нея задължения за държавите-членки са насочени изключително и само към уязвима група хора, каквито именно са разселените лица с предоставена временна закрила /по смисъла на тези понятия съобразно легалните им дефиниции, дадени в чл. 2, б. "а" и б. "в" от директивата/, съдът приема, че с нея на държавите-членки и в частност на Република България е

вменено задължение да въведат в националните си законодателства такива разпоредби, които да осигурят, че ползващите се от временна закрила лица имат право да получават, за срока на предоставената им временна закрила, всички включени в системата им за социално подпомагане помощи, а не само такива за медицинско обслужване и осигуряващи средства за съществуване. Същевременно, следва да се посочи, че що се касае до понятието "социално подпомагане" /несъмнено изрично употребено в част от горесцитираните езикови версии на разпоредбата на чл. 13, § 2 от директива 2001/55/ЕО/, Съдът е имал възможността да уточни, че няма правомощие да дава самостоятелно и еднакво определяне на термините "социално осигуряване, социално подпомагане и социална закрила" от гледна точка на правото на Съюза, които следва да се определят от националните законодателства, с оглед волята на съюзния законодател да се съобрази със съществуващите различия между държавите-членки относно определението и точния обхват на съответните понятия /справка – решение от 29 юли 2024 г., С-112/22 и С-223/22/. Затова още тук е удачно да се посочи, че по аргумент от решение № 3/27.06.2013 г. на Конституционния съд по конст. дело № 7/2013 г., семейните помощи за деца по ЗСПД /каквато е и отказаната на оспорваща и малолетното ѝ дете помощ по чл. 10а, ал. 1 от този закон/, като особен вид социални помощи, финансирани изключително от държавния бюджет, са елемент от социалното подпомагане. Ето защо при отчитане на изложеното, обсъдено в контекста на разпоредбата на чл. 10а, ал. 1 ЗСПД съдът приема, че на оспорващата и малолетното ѝ дете, записано в първи клас през учебната 2025/2026 година се дължи предвидената в тази разпоредба еднократна помощ, след като по данни от безспорната фактическа установеност по делото детето се отглежда от майка си, не е настанено извън семейството при условията на чл. 26 от Закона за закрила на детето и посещава редовно учебните занятия. Изводът не се разколебава от разпоредбата на чл. 3 ЗСПД /и по-специално от нейната т. 5/, очертаваща обхвата на правоимащите по този закон лица, след като по силата на принципа за съответстващо тълкуване на разпоредбите от националния ЗСПД в светлината на чл. 13, § 2 във връзка с чл. 14, § 1 от директива 2001/55/ЕО, а и примата на съюзното право над националното, както и с цел да осигури ефективното прилагане на съюзното право, тази разпоредба, като неотчитаща специалния характер на разселените лица с предоставена временна закрила, не следва да бъде прилагана в случая. Още повече, че и в чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ, който именно е националният закон по транспониране на директива 2001/55/ЕО във вътрешното законодателство, е предвидено изрично, че чужденците с предоставена временна закрила, какъвто статут оспорващата и малолетното ѝ дете несъмнено притежават, имат право на социално подпомагане, елемент от което, както се посочи по-горе в мотивите, са и семейните помощи за деца, предвидени в ЗСПД, в частност еднократната помощ, въведена в чл. 2, ал. 2, т. 6, във връзка с чл. 10а, ал. 1 от закона. Отделно стои въпросът, че и по правилата на националното ни законодателство и по-конкретно на принципа, че приложението на специалния закон дерогира приложението на общия, разпоредбата на чл. 3 ЗСПД /в това число и на т. 5 от него/ като обща норма, очертаваща правоимащите да получат семейни помощи по този закон лица, не следва да намери приложение, когато, както в разглеждания случай, се касае за лица с предоставена временна закрила, чийто статут се регулира от специалния ЗУБ и в частност от разпоредба на чл. 39, ал. 1, т. 4 от него.

По тези съображения, настоящият съдебен състав приема, че с оглед данните по делото, съответстващото на съюзното право тълкуване на разпоредбата на чл. 10а, ал. 1 ЗСПД, във връзка с чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ налага на оспорващата и малолетното ѝ дете да бъде отпусната заявената еднократна помощ за ученик, записан във първи клас през учебната 2025/2026 година, а оттам и че като е отказал отпускането на тази помощ директорът на Дирекция "Социално подпомагане"-С. е издал материално незаконосъобразен индивидуален административен акт, който следва да

бъде отменен. В. от приоритетно значение за формирания от съда извод е особеният статут на оспорващата и детето на лица с временна закрила, а не украинското им гражданство, доколкото при хипотетичното отсъствие на предоставена временна закрила отказът на административният орган би бил законосъобразен, в това число по изложените в акта му мотиви.

Само за изчерпателност, с оглед изтъкнатите в жалбата конкретни доводи в тази насока, съдът намира за удачно да посочи, че действително атакуваният отказ е материално незаконосъобразен и по съображения за незачитане от административния орган при издаването на акта на висшите интереси на малолетното дете на оспорващата по смисъла на чл. 3, § 1 от Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето /ратифицирана от Република България на 3 юни 1991 година/, във връзка със съображение 16 от преамбюла на директива 2001/55/ЕО, както и на чл. 24, § 1 и § 2 от Хартата.

Предвид приетата материална незаконосъобразност на атакуваната заповед, съдът намира, че тя е несъответна и на целта на закона, която наред с друго, по аргумент от разпоредбата на чл. 14, § 1 от директива 2001/55/ЕО, във връзка с чл. 1, ал. 2, във връзка с чл. 10а, ал. 1 ЗСПД, включва и правото на достъп на получилите временна закрила деца до образователната ни система при същите условия, като българските деца, който равен достъп няма как да се обезпечи ако на разселените лица с временна закрила, при наличие на другите условия за отпускане на помощта и само поради небългарското им гражданство, се отказва отпускането на предвидената в чл. 2, ал. 2, т. 6 ЗСПД помощ за покриване на част от разходите в началото на учебната година.

По изложените съображения и установеното наличие на основанията за оспорване по чл. 146, т. 4 и т. 5 АПК, съдът приема, че обжалваната заповед, с която на оспорващата и малолетното й дете е отказано отпускането на семейната помощ по чл. 10а, ал. 1 ЗСПД следва да бъде отменена, като незаконосъобразна, а преписката - изпратена на ответника за ново произнасяне по заявление-декларация, подадена от оспорващата, съобразно дадените в мотивите на настоящия съдебен акт задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

При този изход от спора основателна е претенцията на оспорващата за присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение при условията на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА, съобразно представените по делото доказателства в тази насока. При отчитане на решение на Съда от 25 януари 2024 година по дело С-438/22, на осъществилия процесуално представителство по делото адвокат на оспорващата следва да се присъди сумата от 255. 65 евро, в определен от съда размер съобразно действителната фактическа и правна сложност на делото и обема на оказаната от процесуалния представител по делото защита /свеждаща се до изготвяне на жалба от 4 страници, без явяване в открито съдебно заседание/.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предложение второ, във връзка с чл. 173, ал. 2 АПК и чл. 10, ал. 6 ЗСПД, Административен съд-София град, 62 състав,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № № ЗСПД/Д-С-СЛ/7956/26.09.2025 г., издадена от директора на Дирекция "Социално подпомагане"-С..

ИЗПРАЩА административната преписка на директора на Дирекция "Социално подпомагане"-С. за ново произнасяне по заявление-декларация № ЗСПД/Д-С-СЛ/7956/25.09.2025г. при съобразяване със задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

ОСЪЖДА Агенцията за социално подпомагане да заплати на адвокат М. В. П. от Адвокатска колегия-Д., с личен № на адвокат [ЕГН], сумата от 260 евро /двеста и шестдесет евро/, представляващи адвокатско възнаграждение и държавна такса.

Решението е окончателно.